

פרשת וארא
תשפ"ד
גיליון 195

א לעבטיגער שבת

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

מתוך צרה המציאם פרות ורוחה

בתוך הצרה נמצא הצהר

וכך הוא בכל דוחק, בכל צער ומצוקה פשוטה עלינו להתחזק ולדעת שבתוך כל אלו נמצא הרחבתו וישועתו יתברך ברוך הוא: "גם אפילו בהצרה בעצמה, השם יתברך מרחיב לנו, כי אם יסתכל האדם על חסדו ה' יראה, שאפילו בעת שהשם יתברך מצר לו, גם בהצרה בעצמה, השם יתברך מרחיב לו, ומגדיל חסדו עמו" (ליקו"מ קצה).

בתוך הצרה נמצא ה'צהר' והאור, בינגע' שרוי גם ה'עונג', בעומק ה'מניעות יש את ה'ניעמות', 'יוצר אור ובורא חושך' ביחד נאמרים בתפילה.

הוי"ה הוא האלוקים

וכך הם דבריו בליקוטי הלכות" (ריבית ה לא) בפרשייתנו: "יזהר וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. כי כל הקושיות שקשה על השם יתברך נמשך מהסתרת האמת, שמשם נמשכים דרכי ה' שאי אפשר להשיג, שהם בחינת צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו, רשע וטוב לו. והכל בשביל הבחירה.

וזהו: 'וידבר אלוקים', בחינת דין. ויאמר אליו אני ה', בחינת רחמים. הינו שהודיעו שהוי"ה הוא האלוקים, והכל אחד. כי מידת הרחמים ומידת הדין הכל אחד באמת לאמיתו רק שאי אפשר להשיג זאת, כי עצם אמיתת דרכו ומידותיו יתברך אי אפשר להשיג כמו שאי אפשר להשיג את עצמותו יתברך".

אנו לא מבינים, לא מכירים ולא משיגים - אך זו היא הנהגתו ית'. בתוך ה'וידבר א' אל משה" - 'דיבורים' קשים וגבורות- 'אלוקים' - 'דינים', יש את ה'וואמר אליו אני ה' - 'אמירה' רכה ורחמים מידת הוי"ה.

הבו ונחיה בדרך חיים זו, בדרכי אבותינו ומאורינו - לראות תמיד את חסדו ונפלאותיו הגדולים, וגם זמני מיצר ודוחק לא יעלימו ויטירתו זאת מאתנו. בתוך הצרה נחפש וגם נמצא בעזרת ה' את הרווחה והפדות. ובכך נמשיך עלינו גם את הארת חסדו והבטחתו לאבות הקדושים, להם, ולדורות, את ה'וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב', התגלות עינא פיקחא ממנו יתברך.

שירת הפרשה

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֲנִי ה' - עַם וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים" בְּמִדְתַּת הַדִּין - אֱלֹקִים, מִסְתַּר ה' - רַחֲמִים.

גַּם אִם הֵם נִרְאָה קִשְׁיִים וְדִינִים יֵשׁ לְדַעַת שְׁדָרְכָיו יִתְבָּרַךְ - אֵינָנו מְבִינִים.

'צָרָה' - בְּתִבְתַּת 'צָהַר' פְּאוֹתֵינוּ תִּיהֶ מְאָרְגִים נִגְעֵי מִתְחַפֵּץ לְעֵגְגֵי בְּרַחֲמֵינוּ הַרְבִּים.

תְּמִיד נִרְאָה הָאֶרֶת חֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים גַּם אִם הֵם בְּצַר וּבְמִצּוֹק מְלִיגִים.

משה רעיא מהימנא קיים את שליחותו כפי שהצטווה, התרה בפרעה שישלח את בני ישראל, אך התוצאות לא נראו לעין, לא רק שאין הרווחה, אלא: "ומנא באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה" - דברים אלו שוטח משה רבינו לפני הקב"ה.

בתוך דיבורים אלו מתגלה לפניו השי"ת "וידבר אלוקים אל משה" - וידבר - דיבר עמו משפט - על שדיבר ואמר: "למה הרעות לעם הזה" (רש"י).

נכון; שזה נראה "הרעות" אך: "אני שמעתי את נאקת בני ישראל ואזכור את בריתי". מדת הרחמים נשאר גם אם היא מלובשת בדין ובהסתרה: "רבי יהודה אמר: כך אמר משה, בשעה שאמרת לי ועתה לכה ואשלחך אל פרעה במידת רחמים אמרת לי, שאתה עתיד לגואלן, שמא עד שבאתי נהפכה למידת הדין; אמר הקב"ה אני ה' - במידת רחמים אני עומד". (מד"ר)

וכך מנהיג הקדוש ברוך הוא את עולמו

היה זה פעם, כשדיבר רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע על דרכי ה' הנעלמים - סיפר עובדה זו: בכפר נידח, גר יהודי דלפון שפרנסתו הייתה מכך ששכר בית מרוח מפרץ העיירה לשלוש שנים. כשהתקרב תום זמן השכירות, והיו יוצאים למכרז חדש - כבר ידעו בני הכפר, שזכות שכירת בית מרוח זו שייך ליהודי זה, ולא התחרו עמו להעלות סכום השכירות.

אולם בשנה אחת - אחד מיהודי הכפר החליט להתחרות עמו, והעלה את הסכום פי כמה מונים שהיה עד כעת, ולבסוף זכה בשכירות.

אותו עני שהפסיד את ביתו ומחייתו, היה מוכרח לצאת בסערת ימי החורף יחד עם בני ביתו לבחוץ, לקור ולכפור, בעוד שהשוכר החדש גר בפנים לבדו.

שוכר חדש זה היה חשוך בנים, ומה גדול היה הפלא שדווקא בשנה זו, ששכר את בית המרוח וקיפח את העני שהושלך לרחובה של עיר, נולד לו בן - לאחר שנים רבות שלא זכה להיפקד בפרי בטן.

כשסיים רבינו לספר סיפור זה, התבטא ואמר: "וכך מנהיג הקדוש ברוך הוא את עולמו...". כלומר; דרכי ה' נעלמים מבינתנו. לא! אין אנו מבינים דרכו הנעלמים.

האור והישועה נמצאים - גם אם אינם נראים

כל פרי קדמה לו קליפה. יש את הפרי - אך זה מכוסה בקליפה, לפעמים בקליפה רכה ולפעמים בקליפה קשה, אך מתחת למעטה הקליפה מסתתרת שם מתיקות הפרי.

"באמת אפילו בכל ההסתרות, ואפילו בהסתרת שבתוך הסתרה, בוודאי גם שם מלובש השם יתברך. כי בוודאי אין שום דבר שלא יהיה בו חיות השם יתברך, כי בלעדי חיותו לא היה לו קיום כלל".

(ליקוטי מוהר"ן נו).

האור והישועה נמצאים גם בתוך הדחק - ואף שלפעמים הם מוסתרים ונעלמים מעיני האדם.

פניני פרשה

"הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים... הם המדברים אל פרעה מלך מצרים... הוא משה ואהרן" (ו', ל"ו-כ"ז)

לכאורה קשה למה בתחילה קראם בלשון 'יחיד' הוא אהרן ומשה". וכן בהמשך "הוא משה ואהרן". ורק באמצע קראם בלשון רבים: "הם המדברים אל פרעה מלך מצרים".

אולם יש לומר שעצם משה ואהרן היו כאחד, שלא היה ביניהם שום קנאה ותחרות, וכדברי הכתוב: "וראך ושמה בליבו". לכן הם נקראים בלשון יחיד - הוא. אולם כשהיו צריכים לדבר לפרעה שאז היה להם ציווי מפורש: "ואהרן אחיך יהיה נביאך" שם כתוב בלשון רבים: "הם המדברים", כי הרי אז הם היו שניים בפועל ובמציאות.

"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותתי ואת מופתי" (ג ז)

אפ"ל על פי המבואר (זוה"ק ויקרא מ"ז ע"ב) בסוד "יתרון האור מן החושך" כי אם לא היה חושך בעולם לא היה ניכר טובת האור, מאחר שהיה אור בקביעות איך היה עולה על הדעת שיש בחינת החושך בעולם, ועי"ש שהאריך בזה.

וזהו: "ואני אקשה את לב פרעה" ולאחריו: "והרביתי את אותתי ואת מופתי - בארץ - מצרים" - דמתוך הקושי באו האותות והגאולה.

"ומשה בן שמונים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה" (ז ז)

על פי מה דאיתא (ליקו"מ ק"פ ועוד) שאין הדין נמתק אלא בשרשון, וזהו, משה בן שמונים שנה ע"פ הכתוב: "ואם בגבורות שמונים שנה" (תהילים ד'). ובמשנה (אבות ה כב): "בן שמונים לגבורה" הרומז על 'דינים'. ובאהרן כתוב "שלש ושמנים שנה" עם הכולל עולה במספרי פ"ו כמניין "אלקים" דינים.

ואפשר להוסיף: שזה גם לשון "בדברים" - לשון קשה הוא כמובא (רש"י שמות ב'). לכן כשבאו אל פרעה והיו צריכים להמתיק הדין רמוז כאן דינים שיומתק הדינים בשרשון.

"שלח את עמי ויעבדוני" (ז טז)

עמי' בגימ' מאה ועשרים, ימי שני חיי אדם. כשברצון האדם לקיים 'ויעבדוני' - חיינו הגשמיים צריכים להיות טפלים לגבוי, וכדברי רז"ל: שהעולם הזה דומה לפרוזדור בטרם הכניסה הטורקלין. וזהו: שלח - את עמי.

כן אפשר לומר: שא"א להגיע לשלימות "ויעבדוני" רק ע"י "שלח את עמי" להתנתק מבני האדם וחברים המעכבים אותו מלעסוק בעבודת

